

Reading the City - Városok, olvasatok... városolvasatok

Tartalmi összefoglaló / Abstracts

Pannon Egyetem, MFTK, AAI

Veszprém, 2012. október 12.

Vár Campus

Veszprém, Vár u. 20

University of Pannonia, Faculty of Modern Philology and Social Sciences, EASI

Veszprém, Hungary

October 12, 2012

Castle Campus

20 Vár Street, Veszprém

Baji, Péter, PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK, Regionális Tudományi Tanszék, Városkutató Tudományos Műhely

A geográfia és filmipar városképzetei Budapestről

Edward Soja megközelítésében az egyének, vagy embercsoportok 3 különböző módon értelmezik a teret. Az első az észlelt tér, melyet az érzékszerveinkkel felfogunk. A második a képzelt vagy mentális tér, mely olyan absztrakt földrajzi teret jelent, amiről vannak tervrajzaink, elképzeléseink, melyek a fejünkben léteznek. A harmadik tér pedig a megélt tér, melyet a hétköznapi életünkben nap mint nap használunk. Egy azonos térrészlet a 3 megközelítés szerint teljesen más képet mutathat.

Előadásom középpontjában a második, azaz mentális tér(képzet) lesz melyet két embercsoport kollektív interpretációja alapján hasonlítok össze. Az első embercsoport a magyar városföldrajzosok csoportja, akik Budapest tudományos bemutatásában bizonyos tereket fontosnak ítélnek meg a városon belül, más tereket pedig meg sem jelenítenek. Ez az oldal jeleníti meg a geográfia kollektív térképzeteit, melyek hatnak a hétköznapi életre és a városfejlesztésre is. A második csoport a külföldi filmrendezők csoportja, akik a Budapesttel kapcsolatban ugyancsak reprezentatív térképpel élnek. 3 fő Budapesttel kapcsolatos filmtípus van. Az első a Budapesten forgatott, és Budapestet reprezentáló film. A második a Budapesten forgatott, de más nagyvárost megjelenítő film, a harmadik pedig a nem Budapesten forgatott, de Budapestet reprezentáló film vagy animáció. Ezekből a filmekből megtudhatjuk, hogy a filmrendezők mentális terében hogyan jelenik meg Budapest, mely területeit tartják fontosnak, és milyen városnak tartják fővárosunkat.

Az összehasonlító elemzés célja, hogy Budapest kollektív városképzeteit összehasonlítsa, és a jövőre vonatkozó megállapításokat tegyen a városimázs kérdéseivel kapcsolatban. Egy város mentális képe és reprezentációi ugyanis sokkal inkább a médián keresztül érik el az ide látogatni vágyó embereket, mint a tudományos publikációkon keresztül.

Baji Péter egyetemi tanulmányait az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi karán végezte, ahol 2009-ben földrajz BSc diplomát, majd 2011-ben geográfus MSc diplomát szerzett regionális elemző szakirányon. 2011. szeptemberétől PhD hallgatóként tevékenykedik az ELTE-TTK földtudományi doktori iskolában, illetve tagja az ELTE Városkutató Tudományos Műhelyének. Kutatásai tágabb témája a városföldrajz, ezen belül is a városközpontok gazdasága, társadalmi élete és megélt terei. Szakmai érdeklődése középpontjában áll az új megközelítések keresése a városok kutatásában és értelmezésében, ezen belül is a city, mint az európai fővárosok központjának társadalomtudományi vizsgálata. Jelenleg rész vesz a Városkutató Tudományos Műhely szervezésében egy Berlint és Budapestet összehasonlító nemzetközi kutatásban is.

Bednatics, Gábor, PhD, Eszterházy Károly College

The Literary Signs of Space in the Fin-de-Siècle Hungarian Poetry

Lyrical texts of literary modernity are usually concerned with the *structure* of places. However, from this structural point of view it is more interesting how to develop a landscape (especially an urban one), rather than merely describe it. On the other hand, literature still demands to be unique in connection with relating time, but draws attention on configuring time through spatial figuration. And if a theory needed to be disproved to become reliable, and literature was the area where spatial versus temporal cannot be simply reconciled, cultural topography requires literary involvement more than ever. Literature as a reading experience frequently takes unexpected turns, therefore strictly time-related. How does the spatial structures resolve the dilemmas emerging from the unstoppable or the revolutionary? What if space itself cannot explain the unexpected changes or disruptions? How can one map out what cannot be planned? Whether these questions have remained unanswered or not, literature may be the place where readers are inhabitants, the pathways, crossways, landmarks belong to the reading process by means of the materiality of literary inscription, and transformation or transposition makes the transcendental appear immediate. In my paper I investigate the Hungarian

turn-of-century poetry according to its use of signs that describe and create literary spaces as semiotic networks.

Bednics Gábor is a college associate professor at the Eszterházy Károly College in Eger. He received his PhD in Literary Theory from the Eötvös Loránd University, Budapest in 2007 with a dissertation on Hungarian Poetry at the turn of the 19th and 20th century. His recent research still focuses on the literature of 20th century but from some points of view of cultural studies. He has two major publications: a selection of essays on 20th century literature and a monograph on modernist Hungarian poetry; and he published several papers on literary mediality, city-literature, and representing technology in poetry.

Bogár T., Ádám, independent scholar, Budapest

“...There Were No People Living There:” The Empty Urban Space in Vonnegut’s *Deadeye Dick*

In Kurt Vonnegut’s *Deadeye Dick* (1982), the model Midwest town of Midland City, OH, is neutron-bombed, which leaves the city itself apparently intact, “except that there were no people living there” (p. 225.). This allegory can also be read as a brief account on the Vonneguts’ family history in Indianapolis.

I start my paper with a quick overview of the metaphysics of loneliness, I go on to consider how an extended urban space can at the same time become exiguous for the witnessing self, and besides this I offer an allegorical reading of Midland City to support the view commonly held by Vonnegut scholars that Vonnegut’s fictional Midland City represents his hometown, the real-world Indianapolis, IN.

Ádám T. Bogár received his M.A. in English from Károli Gáspár University, Budapest. His essays on Vonnegut have appeared and are forthcoming in Hungarian and international journals, as well as in *Kurt Vonnegut: Critical Insights* (ed. Robert T. Tally), to be published by Salem Press this fall.

Borbély, Judit, PhD, Institute of English and American Studies, Eötvös Loránd Tudományegyetem

The Janus-faced city

The nineteenth century saw great changes in all fields of life, the rapid development of civilisation being accompanied by radical changes in contemporary thinking as well. The revolutionary results of technological development shattered traditional norms and beliefs so far having been regarded as guiding principles, which pushed part of the population into utter pessimism and intellectual helplessness, while urged others to enjoy life to the utmost or search for aesthetic pleasures. As it was great cities that underwent the most conspicuous transformation, the beauties and the dark side of urban existence soon came to be central issues in contemporary literature and art. In the lecture the works of two great writers of the time are analysed, with the focus on their representation of the city. Through the concrete image of London (and a comparison of London and Paris) around the turn of the century as well as through the metaphorical role of the city as a concept, we can get differing views about the age, as seen by Henry James and George Gissing. The complex image of end-of-century civilisation is neither black nor white. It is beautiful for some and seen as a threat by others, its contradictions making it fascinating for all.

Borbély Judit évtizedeken át az ELTE Angol-Amerikai Intézetében dolgozott. A PhD témája a város volt, *The Reality of the Unreal. The City as Metaphor in Henry James and his Contemporaries*.

Bús Éva, PhD, Pannon Egyetem, MFTK Angol-Amerikai Intézet

London a XVII. században: a városkép drámai változásáról

Az angol irodalom történetének két vitathatatlanul „legdrámaibb” korszaka a Tudor-kor és a Stuart restauráció kora történelmi meghatározottságában rokonítható – mindkettő egy több évtizedes polgárháborús tusakodást követ – s mindkettő meghatározó poétikai kifejezési formájának a dráma tekinthető. A műnem lényegi ismérve a nevében is tartalmazott cselekvés, s az, hogy az ábrázolt cselekvés térben is megnyilvánul, többnyire magától értetődő evidencia. Ugyanakkor, ahogy a cselekvések és tettek sem esetlegesek egy adott drámában, a legtöbb esetben a helyszínük sem az, sőt bizonyos tettek épp attól tesznek szert egyedi jelentőségre, hogy egy bizonyos helyen mennek végbe, nem máshol.

A Tudor kor drámaiban a cselekmény jeleneteinek helyszíne műfajonként is jellemzőnek tekinthető, s meglehetősen sokszínűséget mutat. Ezzel szemben a Restauráció uralkodó drámai műfajában, a szatirikus társasági komédiában többnyire egyetlen, földrajzilag igen jól meghatározható helyszínen zajlik a cselekmény: Londonban. Az előadás három londoni színhelyű komédiának (Dekker *Vargák vigassága*, Shirley *A percek hölgye* és Congreve, *Így él a világ*) a transzpozíciós esztétika tételeire, valamint a térelméleti megközelítésre épülő vizsgálatán keresztül kívánja megrajzolni a város (tér)képét a benne zajló tevékenységek tükrében.

Dr. Bús Éva 1992-től kezdte oktatói munkáját az akkori Angol Nyelv és Irodalom Tanszéken tanársegédként. 1997 és 2000 között az ELTE irodalomtudományi Doktori Iskolájának „Reneszánsz és barokk angol irodalom” alprogramjában végezte doktori tanulmányait. 2006-ban megvédett doktori disszertációjában a görög és shakespeare-i tragédiák cselekményszerkezetének metaforikus értelmezési lehetőségeit tárgyalta. Kutatásai az irodalomelmélet területén az irodalmi formák ikonikus jegyeinek vizsgálatára fókuszálnak, különös tekintettel a műnemek és műfajok külső alaki és belső formai sajátosságaira, illetve azok figuratív jelentőségére. Irodalomtörténeti szempontból a kora modern brit kultúra, az Erzsébet-kor, a XVII. és ún. „hosszú” XVIII. század irodalmi műfajainak korszecifikus változásaival foglalkozik. Az Intézet kétnyelvű, a tértudomány (*spatiality*) vetületeit lefedő *TOPOS* című folyóiratának egyik alapító tagja és szerkesztője, 2012-től az Angol Nyelvű Irodalmak és Kultúrák Intézeti Tanszék vezetője.

Demény, Tamás, PhD, Budapest Business School

"Ye Shall Diligently Oversee the Pavements in Every Ward:" Urban Conditions, Economic Interdependence, and Recycling in Henry Mayhew's *London Labour and the London Poor*

In his four-volume work, Henry Mayhew attempts to present a complete "cyclopaedia of the industry, the want, and the vice of the great Metropolis" (iii) of London. Mayhew, a middle-class journalist, undertook the extensive and difficult task to experience first-hand the undiscovered country of the lower classes of London in the 19th century. He conducted thousands of interviews with street sellers, entertainers, chimney-sweeps, street-sweepers, prostitutes, pickpockets, beggars, vagabonds, and other people whose lives were primarily spent on the streets of London. His proven influence on Dickens's *Little Dorrit* and *Bleak House* give added relevance to re-reading the often neglected Mayhew this year.

My paper will examine Mayhew's views on the social and economic roles of what he calls the "wandering" classes, and the ways in which they could be more perfectly integrated into the rest of society. He distinguishes among several different kinds of poor people and organizes them into groups, not in order to isolate them from the rest of society, but rather to show the interdependence of the bourgeoisie with the poor laboring classes. Mayhew's descriptions of the lives of London omnibus drivers, for example, can be better understood by Michel Foucault's notion of the disciplinary society. I will argue that while Mayhew bears the marks of his age, some of his suggested solutions are quite extraordinary and revolutionary. Mayhew's belief in the interrelatedness of the city's social layers is paralleled only by the unexpected twists and turns in Dickens's fiction. And it is this vision of unity that allows the 19th-century social scientist to come to stunning conclusions about universal education, human rights, and even recycling.

Tamás Demény earned his PhD in Comparative Literature at Rutgers University, USA, in 2011, holds an MA degree in Comparative Literature and BA in Computer Science and English, also from Rutgers University. He taught at Pázmány Péter Catholic University, Department of English, Piliscsaba, Hungary from 1998-2010 and is now a Lecturer (adjunktus) at Budapest Business School (BGF) since 2011. His main fields of research are: Comparative study of African American and Hungarian Roma literatures and 19th century British and American literature.

Farkas, Zsuzsanna, PhD-hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, BTK, Irodalomtudományi Doktori Iskola

„Veszprém enciklopédiája” – Géczi János *Nyom* című esszéjének irodalmi és nyelvészeti vonatkozásai

Előadásomban arra vállalkozom, hogy irodalomtudományi és kognitív nyelvészeti módszerek segítségével röviden ismertessem a Géczi János *Nyom* című esszéjében körvonalazódó Veszprém-képet.

A *Nyom* című szöveg a szerző sajátos látószögéből szemlélve mutatja be a megyevárost. Géczi János saját bevallása szerint nem pusztán leírásra törekszik a tájak jellemzésekor, hanem a hangulat megragadására, így saját Veszprém-képét a földrajzi adottságok, történelmi hagyományok, az épületek, szobrok, művészek és az ott lakók személyes emlékekkel átszőtt együttese által közvetíti az olvasónak. Mindezek nyomai „Veszprém-textussá” szövődnek a szerző elbeszélésében, „idők és terek és eszmék kongregációjává”¹. Mészöly Miklós műveiben, például a *Térkép Aliscáról* vagy a *Magyar novella* címűben találkozhatunk a tér és idő narratív szerepének ilyen jellegű keveredésével, felcserélődésével, ami által a vizuálisnál összetettebb hatások érzékeltetésére nyílik lehetőség.

A város térbeli jellemzését Géczi is történelmi „időutazással” keveri, amikor hely-, kultúr- vagy művészettörténeti adatokkal jellemzi a bemutatni kívánt városrészt. Valóban egy „Veszprém-enciklopédiát” alkot meg a szerző, amibe belelapozva még a város avatott ismerői is annak új oldalait fedezhetik fel.

A szöveg narratív és kognitív nyelvészeti szempontú vizsgálata hatékonyan hozzájárulhat a kiépülő Veszprém-kép mélyebb megértéséhez, a 2010-es *Honvagy. A paradicsomba* című esszékötet vonatkozásában (amelyben a vizsgált írás is szerepel), más településekkel párhuzamba állítva pedig markánsabban körvonalazható Veszprém egyedi „karaktere”.

Farkas Zsuzsanna az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett magyar nyelv és irodalom, illetve történelem szakos bölcsész és tanári diplomát (2010). Magyar szakos szakdolgozatát Mészöly Miklós *Az atléta halála* című regényéből írta. Az ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskoláján, az „1945 utáni magyar irodalom” alprogram hallgatójaként jelenleg is a szerző prózájával foglalkozik.

Egyetemi tanulmányai során egy nyelvészeti témájú dolgozata jelent meg az *Első Század* című egyetemi folyóiratban, melynek átdolgozott változatával a 2009-es szegedi Tudományos Diákköri Konferencia országos fordulójára is bejutott. 2010-ben két recenziója jelent meg az *Alföld* című folyóiratban.

Földvári, Sándor, PhD, Debreceni Egyetem, Baltisztika

A városi kultúra szimbolikája Mykolaitis-Putinas: Oltárok árnyékában c. litván regényében

A megkésett felvilágosodás nagyregényének aposztrófált, ugyanakkor a huszadik század eleji litván társadalom tablóját rajzoló műben a konzervatív hazai világ elsősorban a falusi kisnemesi környezetben jelenik meg. Amint a főhős önmegvalósító, személyiségét kiteljesedő lelki fejlődésében fokról fokra lép előre, úgy kapcsolódik egyre jobban az urbánus kultúrához is. Külföldi utazásának és alkotói éréseinek szimbóluma Párizs, hazatérve pedig már a szuverén író-egyéniségét és önálló

¹ Géczi János: *Honvagy. A paradicsomba*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2010, 110.

művészi életformáját felvállaló Vasaris a litván város, Kaunas környezetében renndezi be életét, nem tér vissza régi énjét szimbolizáló vidéki környezetébe s ottani családjához. A művész-ént felszabadító szerelme, Ausra mint zongoraművész, úgyszintén az urbánus környezettől elválaszthatatlan személyiség -- ellentétben korábbi múzsáival, akik fordítottan arányos mértékben kötődtek a rusztikus környezethez, amilyen mértékben éppen az önkiteljesedés valamilyen fokáig eljutott Vasaris. A város így a művészi önkiteljesedés és a személyiség felszabadulásának allegóriája, másrészt a konzervatív elmaradottságból hirtelen huszadik századi európai állammá váló Litvánia modernizációjának is jelképe, nemcsak színtere. A város mint motívum dinamikus megjelenését a regény struktúrájában igyekszünk (előadási keretekben) összevetni a korabeli litván és balti irodalom egyéb műveivel.

Földvári Sándor 1991-ben végzett az ELTE filozófiai s több szlavisztikai szakán, ezzel egyidőben rendszeresen volt mindhárom baltikumi írószövetség vendége. Kezdetben tanulmányok, majd kutatások végzése céljából. Vilniusban legutóbb A baltikumi identitás az irodalomban c. nemzetközi konferencia felkért plenáris megnyitó előadója (2011. december), illetve a 19. századi litván és európai romantika komparatista konferenciájának meghívott vendége (2012. november). Kutatási területe a különböző kultúrák interferenciája. Az MTA Bolyai Posztdokri Kutató ösztöndíja után független kutató, s külső egyetemi oktató (ELTE, DE, EKTF).

Furkó, Péter, PhD, Institute of English and American Studies, University of Debrecen; Károli Gáspár University of the Reformed Church

”Well, but I really do wonder, ma’am...” – the functional spectrum of the discourse marker *well* in *David Copperfield*

Well is probably the most widely investigated discourse marker in the literature: it has been studied from a relevance-theoretic perspective, within the framework of conversation analysis, speech act theory, interactional sociolinguistics, coherence-based models, etc. Despite the great number of descriptions, there is no general agreement about the core meaning of *well* (e.g. whether or not it can be related to the adverbial use of *well*) and the way its semantic core relates to the wide range of cognitive, interactional and interpersonal functions *well* fulfills in a variety of discourse types. In the present paper I am going to look at the functional spectrum of *well* in Dickens’ *David Copperfield* and will argue that taking a diachronic approach to its uses can bring us closer to understanding how the core meaning of *well* gradually changed from ”all is well” to ”all is not well”. Because of their discourse-pragmatic features as well as their extreme context- and genre-dependence, discourse markers make an important contribution to an individual author’s literary style, thus, my analysis will also discuss discourse markers as stylistic features of urban fiction and will serve as an appreciation of the complexity of Dickensian diction.

Furkó, B. Péter, PhD, is a full-time senior lecturer at the Institute of English and American Studies, University of Debrecen, and a part-time lecturer at the Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary. His academic interests include the sociolinguistics/pragmatics interface, cross-cultural pragmatics/communication, reinterpretations of the pragmatic marker-discourse marker dichotomy and grammaticalization theory. The title of his PhD dissertation, which he defended in 2006, was *The pragmatic marker - discourse marker dichotomy reconsidered - the case of well and of course*.

Gaál-Szabó, Péter, PhD, Debrecen Reformed Theological University

Invisible Spaces: Ralph Ellison and Blues Performance

The attribute of Ralph Ellison’s *Invisible Man* postulates the incompatibility of spaces within locality—a threat members of minority groups have been aware of in America. Many architectural forms of social space undergird the political economy of social space in the novel, establishing a

panoptic context and excluding heterotopias. Conversely, invisibility represents the possibility of counterspaces—unconceptualisable as they may be by dominant spaces—juxtaposed with transparent social space, or even established within it. In this way, the “black hole”—a term Houston Baker employs—becomes a possibility that nurtures alternative spatialities as a response to, and in this way, negation of social space. Baker’s term relies on an anthropological approach to African American culture, which, from the point of view of a study of space, presumes African American strategies of place-construction: it posits trickster tactics to make use of any possibilities, however limited, in transparent space to establish one as the extension of the self. In Bhabha’s footsteps, such “thirthing” denotes hybridization of space by also inverting oppressive environments for the benefit of self. “Thirthing” also envisions the novel’s African American protagonist in a context that depicts a clash of spaces—an important notion as it allows for the reinvention of the authentic African American subject and an autonomous African American cultural space.

Péter Gaál-Szabó, college associate professor at the Debrecen Reformed Theological University, holds a Ph.D. in American Studies from the University of Debrecen. He has published in African American Studies, Gender Studies, and Intercultural Communication. His research pertains to African American Studies, with special emphasis on the interrelation of space/place and (religio)cultural identity.

Gaál Xénia, PhD hallgató, ELTE BTK Irodalomtudomány Doktori Iskola, “Az orosz irodalom Kelet és Nyugat vonzásában” doktori program

K. város mint kultúrtörténeti jelenség - Térstruktúrák, identitás, kortárs művészet

Az egykori porosz Königsberg erőszakos eltemetése nyomán létrehozott Kalinyingrád a szovjet ideológia lenyomataként született meg. Kalinyingrád és a Kalinyingrádi körzet a rombolás után maradt hiány egy sajátos esete, a hiány építészetének kirívó példája. A politikai földrajzban exklávének nevezett terület egy sajátos vákuum, „elsüllyedt kontinens”, „halott város”.

Az elpusztított Königsberg városi legendáinak (Kant, a königsbergi hidak problémája, a borostyánszoba) és a szovjet Kalinyingrád traumatikus elemeinek (az üresség mint térrendező elem, hiátusról árulkodó építészeti struktúrák, a német/porosz múlt teljes kitörlésére tett kísérletek) keveredése létrehozta K. város sajátos narratíváját. Posztmodern hipervalóság ez, amely határhelyzetben van, mítoszok és realitás, múlt és jövő, Kelet és Nyugat peremén egyensúlyozik. A kitörölt és átírt történelem, összességében az időbeli és térbeli folytonosság erőszakos megszakítása miatt a városi identitás organikus folyamata zátonyra futott.

A város és az egész körzet kortárs művészete elevenen reflektál a Kalinyingrád-paradigma anomáliáira, sajátos fotóinstallációk, s egyéb képzőművészeti alkotások, performanszok, továbbá szépirodalmi szövegek, várostörténeti munkák létrehozásával.

A toporovi „pétervári szöveg” analógiájára megszületik a „königsbergi szöveg”, amely szervesen illeszkedik az orosz irodalmi hagyományba, s amelynek posztmodern alkotásaiban K. város az elérhetetlen „porosz menyasszony” képében metaforizálódik.

Gaál Xénia az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola “Az orosz irodalom és kultúra Kelet és Nyugat vonzásában” doktori programjának első éves doktorandusz hallgatója, témavezetője Dr. Hetényi Zsuzsa. Kutatásai során Kalinyingrád, a mai orosz exklávé kultúrtörténetével és kortárs művészetének sajátosságaival foglalkozik. Az egykori porosz Königsberg elpusztítása után mesterségesen létrehozott szovjet város megrekedt a fejlődésben, különleges zárványt alkot, amelynek elszigeteltségére reflektálva egyedi kortárs művészeti alakzatok jönnek létre.

Munkájához nélkülözhetetlen a helyi kutatás, a terület közvetlen ismerete – személyes kötődését a városhoz 2012. novemberében két hetes tanulmányúttal mélyítette, amelyet további helyszíni kutatás követ majd.

Gáspár Gabriella, PhD, habil., Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Szociológia Tanszék

Street art Pécsen (Egy művészetszociológiai vizsgálat margójára)

A graffiti megjelenésekor nem volt más, mint az amerikai metropoliszok szegénynegyedeiben élő rétegek megnyilvánulása, amire leginkább a városi folklór elnevezés illik rá. Az alsó néposztályokba tartozó fiatalok időtöltése, és lázadó önkifejezési formája volt. A street art-tá transzformálódás később következett be; amikor a stencileljárás újra divatba jött, majd a számítógépes grafika elterjedése adott újabb lendületet ezeknek a kreatív, ám illegális formáknak. A street art körébe sorolják ma mindazokat a spontán vagy szervezett köztéri művészeti megnyilvánulásokat, amelyek nem támogatottak. A szakirodalom poszt-graffiti mozgalomnak nevezi azt a tevékenységet, ami a nagyvárosok utcáin napjainkban graffitizés címen történik. A graffiti és a stencil a művészet peremén egyensúlyoz, s az hogy inkább a művészeti mezőhöz tartozik, vagy a folklórhoz, azt általában a helyi művész-társadalom dönti el. A városlakó szempontjai nem játszanak szerepet a megítélésben sem a hatalom, sem a firkászok oldalán.

A több évvel ezelőtt a hallgatóimmal közösen lefolytatott kutatásomnak, amely a város kulturális életének intézményesült és folklorisztikus szintjeire egyaránt kiterjedt, legfontosabb eleme e szintek mintázatainak vizsgálata volt. A graffiti és a street art a kulturális szerkezet alsó, de mégis fontos építőköve (bár, inkább kavics a város cipőjében...). A keresztmetszeti vizsgálat során első lépésként dokumentáltuk a városi tereken található összes falfirkát, elemeztük a közös jellemzőket és az elkülönítő jegyeket, interjúkat készítettünk a firkászokkal, majd a városlakókkal. Előadásomban csak egy-két szükséges jellemzőre térek ki a dokumentáció és kategorizáció vonatkozásában, és inkább a befogadás-vizsgálat legfontosabb eredményeit mutatom be. Ezek az eredmények helyenként csak igazolásai a hipotéziseknek, helyenként rendkívül meglepőek, és további kutatási lehetőségeket tartogatnak a street art-os alkotások értelmezését és értékelése vonatkozásában. A városlakók előítéletes véleményének előfeltevése megdőlni látszik, vagy legalábbis sokkal árnyaltabb kép bontakozott ki a strukturált interjúk elemzése során.

Gáspár Gabriella a PTE Állam-és Jogtudományi Karán szerzett jogász, majd az ELTE Bölcsészettudományi Karán szociológus diplomát. A Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán egyetemi docense, 2011-től a Szociológia Tanszék vezetője. 2000-ben a történettudományok területén szerezte meg a Ph.D fokozatot, 2010-ben pedig, a Művészeti Doktori Iskolában habilitált. Kutatási területe: a településszociológia, a társadalomtörténet és a művészetszociológia. Az utóbbi években a kultúra szociológiája és a művészetek, különösen a vizuális művészetek felé fordult az érdeklődése. Két monográfiája jelent meg, több szakkikke, valamint kiállításokat szervezett és dokumentumfilmeket is készített.

Géczy János, PhD habil., Pannon Egyetem, MFTK, Antropológia és Etika Tanszék

A város szerkezet, mint a szöveg szerkezete

A város, a városi lét nem csupán tárgya az irodalmi műveknek, de mint a művek szerkezetéhez, narratívájuk szerveződéshez is. Viszonylag kései, az utóbbi évtizedekben a horizontra emelkedő fejleménye ez a fölismerés, hiszen az emberi kultúra létrejöttéhez alapvetően hozzájárult a város által lehetővé tett közösségi szerveződés. A város, mint az ember mentalitásához hozzájáruló tér sajátosságait a modern társadalom-, gondolkodás- és antropológiai kutatások mellett a művelődéstörténet és a művészettudományok is előszeretettel írják le az antropológiai terek mentén. Nyilvánvaló, hogy a mindennapi cselekvések elmondását lehetővé tevő második antropológiai tér mellett az emberi test felülete képezte első antropológiai tér is magán viseli a városi civilizáció nyomait. Előadásomban néhány írói alkotás segítségével igyekszem leírni azokat a város-alakzatokat, amelyek novella, esszé illetve regény-struktúra mintájául szolgáltak. Az egymás mellett élő, világképek és történeti hagyományok mentén kialakuló (az európai kulturális hasadások mentén elkülönülő, karakteres sajátosságokkal rendelkező) városszerkezetet szerkezetükben is megjelenítő művek főbb alakzataira az útleíró irodalomhoz kötődő szépprózai művekből hozok példát, s arra törekszem, hogy Borghes és Elias Canetti műveiben a moszlim város mozaikos szerveződésének

megjelenítését, Milorad Pavic elbeszéléseiben és Josip Brodskij irodalmi esszéiben a keleti kereszténység települési szerveződése sajátosságainak lenyomatát, Temesi Ferenc műve kapcsán pedig a nyugati keresztény város érzékelésének regényszerkezeti következményeit mutassam be és értelmezzem.

Géczi János író, művelődéstörténész, szerkesztő. A Pannon Egyetem MFTK Antropológia és Etika Tanszékének habilitált docens tanszékvezetője. Kutatási témája: a rózsza kultúrtörténete.

Györke, Ágnes, PhD, Department of British Studies, University of Debrecen

The Embodied City in Ian McEwan's *Saturday*

Ian McEwan's recent novel, published in 2006, is set in London, just before the invasion of Iraq, and, similarly to Virginia Woolf's *Mrs Dalloway*, takes place in a single day. The city appears as an unhomey, threatening space in the text, where characters are easily led towards unsolicited possibilities. Relying on the arguments of Fredric Jameson and Edward Soja, among other critics, I claim that the configuration of urban spaces help us investigate the postmodern condition and the geography of late capitalism. Whereas Clarissa Dalloway walks, Henry Perowne, the down to earth, unimaginative main character, drives through London; whereas Clarissa's attic room speaks about the narrowness of her life, Henry, contemplating the mysteries of existence, observes the architecture of Fitzrovia from the window of his spacious, second-floor apartment, which he shares with his devoted wife. Henry is put into a god-like position in the novel, yet his "omniscience" is limited; as a neurosurgeon, he is an expert on the human brain, but well aware of the "general ignorance" concerning its coding mechanism. The brain is depicted as yet another unknown, mysterious "city" in the text: while he is operating, Henry makes routes to avoid the motor strip and the sensory strip, areas which are easy to damage, and which he compares to "bad neighbourhoods in an American city." Labyrinthine, undecipherable, and hybrid: these are the primary terms that describe the city in McEwan's novel, calling Soja's notion of the "third space" to mind, which he defines as "a constantly shifting and changing milieu of ideas, events, appearances, and meanings." However, I argue that even though urban architecture is portrayed as the site of hybridity, at a deeper level, the novel retains a polarized, more conventional spatial rhetoric, driven by a desire to find secular transcendence.

Ágnes Györke is a junior lecturer at the Department of British Studies, University of Debrecen. She has researched contemporary British and postcolonial literature, as well as gender studies, (trans)nationalism, and diaspora studies. Her publications include scholarly articles about Salman Rushdie, Martin Amis, Tibor Fischer, Andrew Sinclair, Gárdonyi Géza, theories of the (post)modern nation, and cultural studies. She is an ad hoc reviewer for *Élet és Irodalom*. Ágnes Györke was a visiting scholar at Indiana University, and was enrolled in the doctoral support programme at Central European University, Department of Gender Studies. She gained her Ph.D. in 2009; the title of her dissertation is *Postmodern Nations in Salman Rushdie's Fiction*, forthcoming in book version in 2012. She has been awarded a postdoctoral fellowship for the 2012/2013 academic year at Central European University, Institute for Advanced Study.

Hortobágyi, Ildikó, PhD, Pannon Egyetem, MFTK, Angol-Amerikai Intézet

Reaching the City via the Global Village!: Linguistic issues of urbanization

Joining the Bicentennial celebrations that pay tribute to Charles Dickens, a writer who had undoubtedly been a pioneer of capturing and documenting the influence of the human factor on the development of a city, my paper aims to investigate the role of urbanization in fostering the emergence of homogenous urban speech and language varieties. In a fully digitalized world governed by the media as a "fourth estate" in general, and the social media in particular, we postulate that in the English speaking world a levelling of dialects must have occurred and currently a new English medialect would prevail in global communication. Building on a short historical retrospective of the role of the City of London in standardizing English and proceeding along the development of the rural

and urban-based varieties planted in the colonies we infer that similarly to television, which had been the first communication device to have closed the rural-urban divide, nowadays the online media could be fulfilling the same role. Therefore research has been carried out in analyzing the language used by different media forms – television, radio, movies and online communication (social networks, chatrooms, blogs) to legitimize the choice of the term Global Village, for a world in which virtually anyone can communicate with the neighbour even against the sophisticated architecture of a metropolis.

Ildikó Hortobágyi is a founding member of the Institute of English and American Studies, graduated in English and French language and literature, holding a university doctoral degree in English linguistics and a PhD in language sciences (multilingualism and intercultural communication); she has been lecturing in historical and comparative linguistics, applied linguistics (language policy and language rights, minority language issues) as well as intercultural communication. Besides her curricular teaching commitments at undergraduate and graduate level, with a rich experience in international relations, she presently also lectures and conducts seminars in popular culture and media language. With ten years of experience in international relations, she has also specialized in translation and interpretation studies. In research her areas of interest cover issues of the translation of culture-specific elements, popular culture and multiculturalism.

Hübner, Andrea, KRE, ELTE

A Postcolonial Reading of the City: Specialization of the Space

My interdisciplinary paper wishes to bring together an architectural and a historical/literary aspect in the interpretative framework of postcolonial theory. The ideal city designs of the Renaissance have got much in common with the utopias of the period serving an early form of colonial attitude: the urban mode of existence and the centralized power are the ultimate ways to demonstrate the spreading and the maintenance of civilization as opposed to the marginalized vacancy of THE OTHER.

In my reading the ideal – utopian – city or the utopian – ideal – state are the visualized and the textualized versions of the euro-centric interpretation of the world known or unknown in the early modern period when Europe as a concept is just being formed. The utopias are to be understood in relation to the contemporary genre of the robinsonnade: the centre and the margin are mapped in an abstraction of expansion. How does the civilized man locate and navigate himself inside and beyond the oikumene?

Hübner Andrea történelem, anglisztika, művészettörténet szakokat (ELTE), doktori iskolát (Romanticism and Modernism) (ELTE) végzett; ebben az évben adja be disszertációját (The Postcolonial Exotic). Jelenleg pszichológiát tanul a KRE-n, 10 évig tanított az ELTE Anglisztika tanszékén.

Inzsöl Kata, hallgató, ELTE

Az épülő magyar főváros irodalmi elbeszélése

Előadásomban a Hét folyóirat körébe tartozó Kóbor Tamás Budapest-regényeiről szeretnék beszélni. A kóbori prózában a lokális kontextus a gazdasági, infrastrukturális és területileg ki- ill. felépülő magyar metropolisz mindennapi tapasztalatban lecsapódó modernizálódása, fejlődése, s ezzel összefüggésben a modern városi társadalmi gyakorlat kialakulása, tipikus jelenségei, mint például a prostitúció, a lánykereskedelem, a demokrácia működése, a szabad piac kritikája, a szegények helyzete és a (többdimenziós) zsidókérdés. Műveiben a szociológus, a történész, a moralista szemével nézi és látta a századelő Budapestjét, történeteit a korabeli olvasók úgy veszik, mint a város természetéről adott leírásokat, melyek ismerőssé teszik az idegen várost. A Budapest-ciklus – és a többi Budapesttel foglalkozó szövege – egyrészt irodalmi megvalósulása a városbiográfiának, szociológiai igényű

hitelességgel ábrázolt városi tabló felállításának kísérlete, tehát tudományos igényű történeti munka, másrészt azonban sikerültebb megvalósulásaiiban természetesen hangsúlyozottan perspektivikus. A *Ki a gettóból* című önéletrajzi regény egy szegény zsidó kisgyermek gettóbéli szemszögéből mutatja meg az 1870-es évek Budapestjét. Dolgozatom első részében szeretném felvenni azt a tágabb perspektívát, amelyet a születő Budapest kollektív tapasztalata jelent, majd pedig a *Ki a gettóból* szűkebb perspektíváját felvéve, elemzem a regénybeli várostapasztalat ábrázolását.

Inzsöl Kata az ELTE BTK ötödéves hallgatója irodalom- és kultúratudomány mesterszakon, modern magyar irodalom szakirányon. Alapszakos tanulmányait szabad bölcsészként esztétika szakirányon végezte, BA-s szakdolgozatában Proust nagyregényében vizsgálta a tér és emlékezés viszonyát, s a térnek a narratív technikában játszott szerepét. Az én-elbeszélések és városelbeszélések metszete képezi érdeklődése homlokterét. Ezzel összefüggésben Kóbor Tamás munkásságával két éve kezdett el foglalkozni. Emellett kortárs irodalom témakörben jelentek meg kritikái és tanulmánya. Többet foglalkozott Zalán Tiborral, Kukorelly Endrével, Pályi Andrással, legutóbb pedig Lator Lászlóval, akinek önéletrajzi visszaemlékezéseket tartalmazó kötetéről most jelenik meg egy kritikája a Műhely folyóiratban.

Izsák, Éva, PhD habil., ELTE-TTK Földrajz-, Földtudományi Intézet (Dr. Izsák Éva – Berki Márton – Baji Péter – dr. Uzzoli Annamária – Nikitscher Péter – Koniorczyk Borbála – Vajas Ákos)

Május 1. poszt-szocialista olvasatai a budapesti városi térben

A nagyvárosi közterek használatára alapvető hatással van a mindenkori hatalom ideológiai alapon létrehozott szabályozórendszere. Ezen köztereken zajlanak az egyes ünnepekhez kapcsolódó társadalmi események, amelyek forgatókönyve, aktivitási tereinek szerkezete, tükrözi az éppen aktuális ideológiai-társadalmi környezetet. Május 1. talán az egyetlen olyan (nem vallási alapú) nemzetközi ünnep, amely közel másfél évszázados története során a különböző ideológiai rendszerekbe beágyazódva folyamatosan jelen volt a magyar társadalom életében. Május 1. többjelentésű ünnep: legismertebb és legszélesebb körben alkalmazott jelentése a munkavállalói szolidaritás ünnepévé teszi, de különböző jelentéstartalmai, értelmezései az eltérő korszakokban eltérő hangsúlyokkal voltak jelen, azok szimbólumai összekeveredhetnek, egyes szokások más értelmezési keretben is tovább élhetnek. Előadásunk az 1980 óta eltelt időszak május 1-jéhez kötődő társadalmi események, köztéri megmozdulások létrejöttét, tartalmait és átalakulását mutatja be, elsősorban a városföldrajzi megközelítéssel. Ezen bő három évtizedet az időközben lezajlott politikai változások miatt két nagyobb korszakra bontva vizsgáljuk. Az 1980-tól a rendszerváltásig (1989-1990) tartó időszak, a szocialista éra utolsó évtizede, ekkor az ünnep jellemzően a szocialista ideológiához kötődött, a nagyobb tömegeket megmozgató köztéri események legnagyobb része a központi hatalom irányítása, szervezése alatt állt. A második időbeli egység a rendszerváltás óta eltelt bő két évtizedet foglalja magában. A poszt-szocialista időszakban május 1. értelmezése, valamint a hozzá kapcsolódó köztéri események terén nagyfokú polarizáció következett be, a demokratizálódással a társadalmi megmozdulások kikerültek a hatalmi kontroll alól, a nagyobb léptékű köztéri események már nem feltétlenül politikai-ideológiai tartalmak mentén szerveződnek. Az előadás bemutatja a vizsgált két időszak május 1. olvasatait Budapesten. Tartalomelemzést készítettünk 1980-2012 között az ünneppel kapcsolatos, napilapokban megjelent cikkekről. Kérdőívvel (2011. május 1.) 6 helyszínen elemeztük az eseményekkel kapcsolatos városi térhasználat jellegét Budapesten, valamint a társadalmi csoportok, egyének ünnepphez kötődő tartalmi, gondolati képét. Végül bemutatjuk azt az átalakulást, ami a poszt-szocialista május 1-jékhez kötődő városi, budapesti köztereken zajló eseményeket elemzi.

Izsák Éva az ELTE TTK Földrajz-, Földtudományi Intézet egyetemi docense. Geográfus, szociológus. 1998-ban szerezte meg a PhD fokozatot, majd 2008-ban habilitált. Fő kutatási területe a városföldrajz, településszociológia. Budapest és környéke városföldrajzi folyamatai. Két alkalommal nyerte el az MTA Bolyai János Kutatási ösztöndíját, 2003-ban kutatásaiért MTA Bolyai plakettet kapott. Több alkalommal vendégoktató volt a Berlini Humboldt Egyetemen. 2010-ben DAAD Professzori Kutatási ösztöndíjat kapott. Az ELTE Városkutató Tudományos Műhely vezetője.

Klapcsik, Sandor, PhD, Károli Gáspár University of the Reformed Church in Budapest

From the Flaneur to the Schizo: Orderly and Labyrinthine Cities in 19th Century Fiction

I examine in my paper how the fiction of Edgar Allan Poe, Arthur Conan Doyle, Bram Stoker, Robert Louis Stevenson, and H. G. Wells demonstrates that historical and theoretical analyses may uncover ample examples of overlapping between rational, static, well-structured, transparent cities and fantastic, fluid, labyrinthine “soft” cities. The intermingling of these two types of cities can be correlated with genre crossings between detective fiction and scientific romance, or weird tales. The uncanny and fantastic horror of Gothic stories laid the foundations both for the conventions of detective fiction, and for those of science fiction. Poe continued this tradition, and Doyle did not only invent the great rationalist Sherlock Holmes, but he also wrote fantastic tales, horror stories and scientific romances. Further, the characters’ movements also have a double-edged nature: the perfectly rational and orderly mechanisms of transportation (carriages, railway) are juxtaposed to the irrational, free roaming of the Benjaminian flaneur, the urban stroller. The flaneur is a widely used motif not only in Poe’s works, as Dana Brand and others point out, but also in 19th century scientific romance, foreshadowing Bauman’s “vagabond,” de Certeau’s “walker,” Derrida’s “errant,” as well as Deleuze and Guattari’s nomad and schizo. The flaneur is a liminal figure, equally idle and active, unique and stereotypical, a scientist and a pseudo-scientist. The walker’s digressive, fragmenting, schizophrenic strolls reveal a passage between limits and playing with limits. Thus, the generic liminality of 19th century fiction (as it foreshadows detective fiction and fantastic works) is reverberated by a spatial liminality, by the characters’ movements between various urban zones, who teeter between real and fantastic worlds, concrete and virtual spaces, transparent and haunted places, simultaneously within and outside the solid, orderly, rational city.

Sandor Klapcsik is a part-time senior lecturer at the Károli Gáspár University of the Reformed Church in Budapest, Hungary. He earned his PhD at the Cultural Studies Department of the University of Jyväskylä, Finland, in 2010. He was a Fulbright-Zoltai Fellow at the University of Minnesota and did a long-term research at the science fiction archives of the University of Liverpool. His essays were published in *Extrapolation*, *Foundation*, and *Journal of the Fantastic in Arts*, and he received the Jamie Bishop Memorial Award from IAFA for an essay in Hungarian on Philip K. Dick as well as the Mary Kay Bray Award from SFRA for his review on *Rewired: The Post-Cyberpunk Anthology*. His book *Liminality in Fantastic Fiction: A Poststructuralist Approach* was published by McFarland in 2012.

Kovács, Gábor, PhD, Pannon Egyetem, MFTK, Magyar Irodalomtudományi Tanszék

A pesti regény – A város mint alakmás

A XIX. és a XX. század fordulójának magyar szépprózájának kitüntetett problémájává vált a városi lét. A honfoglalás millenniumi ünnepe Budapesten új honfoglalásként értelmezhető, amennyiben a város újjáépítése valódi európai nagyvárossá avatta a fővárost. Egy irodalmi horizontból a városi újjászületése elsősorban egzisztenciális problémaként jelenik meg. A városi lét tapasztalata az emberi élet megélésének és a társas viszonyok felépülésének gyökeres átalakulását eredményezi. Ez az egzisztenciális gond számos századfordulós novella, elbeszélés, verses regény és regény főtémájává vált (pl. Vajda János: *Találkozások – budapesti életkép* [1877], Bródy Sándor: *Erzsébet dajka* [1900–1901], Gárdonyi Géza: *Az öreg tekintetes* [1905], Lovik Károly: *A préda* [1911]). A világban-benne-lét ezen új tapasztalata a századfordulós novellákban és elbeszélésekben új nyelvért kiált. A prózanyelv ezt az új nyelvet azzal a részletező eljárásrenddel alakítja ki, amely aprólékosan tárja fel a városi teret. A városi tér a prózanyelvi verbális átírás során olyan szövegtérre és egyben szövegvilággá alakul át, amelynek funkciója természetesen nem merül ki a pusztá ábrázolásban. A szövegvilággá átfórt pesti tér a városi ember alakmásvá avatódik a költő nyelv figuratív működése során. Az új léttapasztalat abban a prózanyelvi metaforaképzésben jut nyelvhez, amely a várost a szubjektum kiterjesztéseként fedezi fel. Így forr össze az új világlátás kutatása, az önmegértés új alakzatainak kialakítása és a prózanyelv megújítása a századfordulós elbeszélésben.

Kovács Gábor az Eötvös Loránd Tudomány Egyetemen szerzett bölcsész diplomát, majd ugyanitt az Irodalomtudományi Doktori Iskolában PhD fokozatot. A diszkurzív poétika irodalomtudományi iskoláján nevelkedett. Szakterülete a 19–20. századi irodalomelmélet és a 19. századi magyar irodalom története. Disszertációját Arany János elbeszélő költészetéről írta, amely 2010-ben *A történetképző versidom* címmel könyv formájában megjelent. Ugyancsak 2010-ben publikált egy általa szerkesztett és fordított tanulmánykötetet, amely Paul Ricœur válogatott cikkeit közli (*A diszkurzus hermeneutikája*). Legutóbbi könyve, *A szó kényszerhelyzetben* – amely Gárdonyi Géza regénypoétikájáról szól – a Pannon Egyetem és a Gondolat Kiadó közös könyvsorozatában, az *Vniversitas Pannonicában* jelent meg 2011-ben. Kovács Gábor jelenleg a veszprémi Pannon Egyetem Magyar Irodalomtudományi Tanszékének adjunktusa.

Ladányi, István, PhD, Pannon Egyetem, MFTK, Magyar Irodalomtudományi Tanszék

Térrepresentációs kérdések Dragan Velikić A Domaszewsky-dosszié című regényében

Franz Hessel *Berlini séták* című könyve kapcsán állapítja meg Walter Benjamin, hogy ha számba vennénk a városleírásokat szerzőjük születési helye alapján, minden bizonnyal az derülne ki, hogy sokkal kevesebb született belőlük helybeli szerző tollából. Ha helybeli ír a városról, akkor az a múltba utazik. Dragan Velikić regényének hőse a két utazó kombinációja: hazatérő, aki szülővárosába tér vissza egy távoli városból, apja hagyatéki ügyének intézése céljából. A hazatérés és az apa halála szükségszerűen szembenézésre készíti. Ennek a szembenézésnek a tere és részben anyaga az egykor egyetlen sajátjának tudott, időközben viszont idegenné távolodott város: Pula/Póla. A város a maga történelmével kiválóan alkalmas térrepresentációs kérdések, a térérzékelés, térfelfogás feltételes kódjainak, kódrendszerének vizsgálatára, hiszen folyamatosan országok, kultúrák határán élte a maga életét, alakította tereit. Az elbeszélő történet, a visszaemlékező, a múlt jeleit értelmező elbeszélői, illetve főhősi pozíció rálátást enged az Osztrák-Magyar Monarchia, Itália, az egykori Jugoszlávia, illetve az aktuális állam, Horvátország tágabb, a város helyét jelentősen befolyásoló értelmezői kereteire. A regény megküzd a valós terek és történések reprezentációjának kérdésével a művészeti alkotásokban: ennek metaforizálódó előképe és gondolati kiindulópontja Akhilleusz pajzsa a maga valóságértelmezésénél komplex tér- és eseményreprezentációjával. Ugyancsak fontos kérdése a nem realizált téralakító elképzelések „realitása”: ennek jelzése a címbe emelt Domaszewsky-dosszié, Póla (Pula) lengyel származású, monarchiabeli építészének soha meg nem valósult, grandiózus kikötői elképzeléseivel – amely tervek ugyanakkor hatottak, tovább éltek a téralakító elképzelésekben. A regény tehát a terpoétikai kérdéseivel voltaképpen a regényműfajra vonatkozó aktuális kérdéseket is föltesz, mindkét vonatkozásban a fizikai terek és eseményvilág, valamint ezek percepciósi és reprezentációs módozatai, kódjai lesznek láthatók a színre vitt regényvilágban.

Ladányi István a vajdasági Adorjánon született. 1987-ben szerzett magyar nyelv- és irodalomtanári oklevelet az Újvidéki Egyetemen, 2008-ban pedig PhD tudományos fokozatot irodalomtudományból a Zágrábi Egyetemen. Dolgozott egyetemi oktatóként Újvidéken és Zágrábban, levéltárosként, napilapkorrektorként Veszprémben, jelenleg a veszprémi Pannon Egyetem oktatója. 1989-től 1991-ig az újvidéki Új Symposion szerkesztője, az Ex Symposion alapítóinak egyike. Könyvei: Emlékversek, 1994; Távolságmutató, esszék, 1996. Kritikái, tanulmányai magyar, horvát, szerb, lengyel nyelven jelentek meg folyóiratokban.

Lengyel, Imre Zsolt, PhD hallgató, ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola

Népi írók – városelméleti megközelítésben

Előadásomban az 1920-as és 30-as évek magyar irodalomtörténetének egyik meghatározó eseményének, a népi írók csoportjának/kategóriájának megjelenésének a város problematikája felőli újraértékelésére szeretnék kísérletet tenni. A csoport három képviselőjére (Erdélyi József, Sinka Istvánra és Sértő Kálmánra) koncentrálni próbálom meg bemutatni a korabeli magyar irodalomnak a

szimbolikus földrajz általi meghatározottságát: azt, hogy a vidéki származású szerzők önértelmezésében hogyan vált meghatározó jelentőségűvé az irodalmi élet és Budapest közötti szoros összefüggés tételezése, és hogy ez milyen ideológiai következményekkel járt; hogy milyen irritációt-szenzációt jelentett a nagyvárosi térben megjelenő, hangsúlyosan idegenként értelmeződő népi/vidéki származású szerzők felbukkanása, és ennek a jelenségnek az értelmezése milyen stratégiákat hívott elő; és hogy erre az idegenségre milyen asszimilációs/disszimilációs stratégiák épültek. Előadásom forrásait egyfelől a szerzők önéletírásai (Sértő Kálmán: *Három év az aszfalton*, Sinka István: *Fekete bojtár vallomásai*, Erdélyi József: *A harmadik fiú – Fegyvertelen*) és művei, másfelől a korabeli (nem csak és nem elsősorban szakmai) recepció jelenti. Ezeket keresztül próbálok meg javaslatokat megfogalmazni a főváros problematikus helyzetének irodalomszociológiai szempontú értékelésére.

Lengyel Imre Zsolt az ELTE BTK esztétika–magyar szakán végzett 2009-ben. Ugyanebben az évben első helyezést ért el az OTDK A 20. század első felének magyar irodalma szekciójában. 2009-től az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskolájának ösztöndíjas hallgatója, Az irodalmi modernség programon. Témája a népi írók önreprezentációs stratégiái. Előadásaiban, tanulmányaiban, recenzóiban elsősorban az etikai kritika, a szimbolikus földrajz, az irodalomszociológia kérdései foglalkoztatják. Kritikusként főként a kortárs magyar prózával foglalkozik, első kritikagyűjteménye megjelenés előtt áll a Műút-könyvek sorozatában.

Mikó, Erika, PhD student, TU Dortmund University

Socializing New Urbanites in Theodore Dreiser's *Sister Carrie*

There are many stories to be found in the city. Urban writings in literature reflect an aesthetic quality of the transforming urban cultural and social context by drawing attention to the relationship between the city, the self, and urban society. Manifestations of urban behavioral responses structure the city and shape sociocultural values. In order to understand the ever-changing urban landscape, we need to find ways to describe the interconnectedness of space, community, and their representations.

Theodore Dreiser is undoubtedly one of the most well-known chroniclers of urban America. Dreiser's artistic portrayal of the city highlights the complicated cultural symptom in the process of urbanization. In *Sister Carrie* he created a credible and significant social landscape furnished with a multitude of factual information about urban socialization and urban social order. Dreiser structures his novel around the ascent and downfall paradigm, the rise and fall pattern of American social mobility that echoes Spencerian dictates of social Darwinism.

In my talk, I am going to highlight the way Dreiser defines his characters through their relationship to the institutions of their social spheres. I will also point out the confusion and defeat suffered by new urbanites who are imprisoned by the myth of success, and the principle objects of desire triggered by the media of seduction.

Furthermore, I intend to talk about the social mechanisms of class structure that drive Dreiser's characters to break out of the limits of established social norms in their urban environment. These mechanisms can reveal a great deal about the driving forces of characters in the novel as well as the broader dynamics of the formation of urban communities.

Erika Mikó is currently working on her dissertation dealing with "The Urban Transformation of New York City from Ethnic Perspectives" at TU Dortmund University in Germany. She graduated from the University of Debrecen in 2010 and worked as an English teacher. Her research interests include urban narratives, the literatures of minorities, ethnic stereotypes in American literature and culture, and American iconography. She currently holds a scholarship in the research program "Spaces-Communities-Representations: Urban Transformations in the USA" at the Ruhr Universities in Germany.

Móser, Tamás, hallgató, ELTE-BTK, néprajz és magyar szak

Menekülés a várostól?

Charles Dickens Ódon ritkaságok boltja című művének városközpontú újraolvasása talán nem a leg-magától értetődőbb dolog, noha a kis Nell és nagyapja története éppen a városból, a várostól való menekülés története.

A történet alapélménye a város alapélménye. A magány, az elhagyatottság, az egyedüllét, két ember együttes egyedülléte mind mind a modern nagyvárosi életmód alapélménye. A magány éppen a sokasággal szemben alakul ki. A város tömege, jellemző *többszörössége*, ami a befogadhatóságot meggátolja, az emberek sokasága, sokfélesége mind egy saját világ kialakítására készíti a benne élni akarókat. A *monumentalitás* és az apró domesztikált tér, az „*ékszerdoboz*” feloldhatatlan ellentéte, megtarthatatlansága vezet el ahhoz a ponthoz, hogy a várostól meg kell szabadulni, menekülni kell a városból. A sivár külső és a titokzatos belső világ közti feszültség minduntalan jelen van: mikro- és makrokozmosz egyben. A kulisszák mögé látni azonban nem lehet.

A különféle szereplők viszonya ehhez a városhoz természetesen más és más. Mindenkinek az *axis mundi*t jelenti: kinek otthon (Nell és nagyapja), kinek birodalmi központot (Mr. Quilp), kinek az egyre beszűkülő városban még elérhető központot (Mr. Swiveller). Az egész város csak foltokban megismerhető, éppúgy, ahogyan a szereplők városélménye is korlátozott.

A város – annak ellenére, hogy másoknak adott esetben a *lehetőségeket* jelenti – Nell és nagyapja számára fullasztó, megismerhetetlen labirintussá válik. Egyeseknek a város az élet, másoknak ugyanakkor a halál. Megismerhetetlensége, kiismerhetetlensége, *nehézkedése*: a lárma, a tülekedés, a fullasztósága és folyton jelenlévősége, a természet felé taszítja az azt befogadni nem képes lakóit. Kifelé a városból, hátrahagyva a város attribútumait (otthon, tárgyak), és egy jobb (?) élet felé menekülni.

Móser Tamás az ELTE Bölcsészettudományi Karának végzős néprajz-magyar szakos hallgatója. Néprajzi kutatásait nagyrészt a jelenkori tárgykultúra, a város és a városi életmód körében végzte, végzi. Eddigi konferencia-előadásait is leginkább a város-megismerés, város-megélés témakörében tartotta, amelyek közül az egyik megjelenés alatt áll. A városi terek értelmezésekor a városnéprajzi látásmód mellett a városszociológia és városantropológia eredményeit egyaránt használja, amely alapján az irodalmi szövegek „szorosán olvasva” hasonló eredményeket hozhatnak, mint a gyűjtési anyagok.

Nagy Katalin, hallgató, ELTE Bölcsészettudományi Karának magyar-összehasonlító irodalomtudomány szak

Bűnös szegénység és mobilitás a Twist Olivérben

A mobilitás kifejezést kettős értelemben szokás használni, a két jelentés azonban jelentős összefüggést mutat manapság a köznyelvben is. A mobilitás szó utal egyfelől a társadalmi pozíciók átjárhatóságra, másfelől a fizikai értelemben vett mozgásváltoztatás valós lehetőségeire. Twist Olivér története olvasható e két jelentés egymásra hatásának módjai illetve az ebből a kölcsönviszonyból való kilépési kísérletek sorozataként.

Előadásomban azt mutatnám be, hogy e térbeli elmozdulások, hogyan kapcsolódnak össze a *város tabunak számító, valójában láthatatlan „veszélyes tereivel”* (Kevin Lynch), amelyek a szegénység és a bűn összefonódásának helyszínei, illetve stációi. Ilyen állomás a dologház cellája, majd az a cella, amelybe a zsebkendőablás után kerül. Mindkét esetben ugyanaz a vád, ami voltaképp nem több gyanúnál, amire előző esetben az árvák nincstelensége, utóbbi esetben a futás ad okot. E tünetek vagy inkább előjelek, sztereotip jóslatok válnak egyenértékűvé magával a bűnnel, ami Olivér esetében alaptalan és akinek sorsát ilyen azonosítások, e két tag: jelölő és jelölt viszonyának rossz azonosításai alakítják.

Másrésről Olivér sorsának fordulatai az *útvonalak* újraírásával következnek be, illetve az új élmények módosítják az addig megismert teret. Ilyen újraírás, az útvonal újra-bejárása történik Olivér koporsóstól való szökése után, amikor visszatér a tanyára majd a dologházzal ellentétes irányú Londonba, a már csak méretei miatt is ígéretes nagyvárosba igyekeznek, később pedig a Londonba

vezető út visszafelé történő megtételével jut el az „öregúrral” annak otthonába, hogy felépüljön és az útvonal ismétlődő megtételével egy újabb tér táruljon fel, amely a társadalmi mobilitás lehetőségét is magában hordozza.

Nagy Katalin az ELTE Bölcsészettudományi Karának végzős magyar-összehasonlító irodalomtudomány szakos hallgatója. Egyetemi éveit alatt foglalkozott a város és irodalom viszonyával főként a XX. század eleji irodalomban; kutatási területe az intertextualitás funkcionális lehetőségei és az irodalmi medialitás.

Najbauer, Noémi Mária, PhD, University of Pécs,

From a Den of Vice to the New Jerusalem: John Donne’s Visions of London

It is a well-known fact that John Donne, when reflecting on the course of his life, divided it into the two stages that every undergraduate can glibly repeat: the Jack Donne and the Doctor Donne phase. Although Donne preserved his penchant for shocking metaphors and delightfully convoluted baroque imagery throughout his creative life, his focus shifted from matters of this world to the next. As an urban intellectual who spent his entire life in London, the city and its various faces was a vital theme of his poetry and prose. Through a juxtaposition of Donne’s five satires with select pieces of his sermonic oeuvre, I wish to show how he progressed from a biting, sometime scathingly witty critique of the seedier aspects of his urban environment (legal and sexual corruption) to a vision of London in which he saw the city as a place of order and harmony, as a kind of New Jerusalem and promise of the world to come. This shift in Donne’s vision of the city may also, interestingly and most aptly, be described as a change from seeing London from the inside to seeing it from above. It is the progress of a man who threw himself with abandon into the arms of the world and in his mature years, managed to extricate himself enough to view his city with equal measures of detachment and love.

Noémi Najbauer graduated from Yale University with a BA in English Language and Literature and undertook doctoral studies at the University of Budapest, ELTE, where she defended her PhD thesis on memory in the sermons of John Donne in 2011. She worked as a lecturer at the University of Pécs from 2005 to 2012, and she is now an assistant professor at the same institution, teaching courses on sixteenth- and seventeenth-century drama and lyric as well as the Bible in English Renaissance literature. Dr. Najbauer is also an active literary translator. Her translations include Magda Szabó’s *The Gift of the Wondrous Fig Tree* (Tündér Lala), published by Európa Press in 2008.

Pokol-Hayhurst, Ágnes, PhD, Eötvös Loránd University, Budapest

The London of the 1880s and Hugh Walpole’s ‘Rising City’

Henry James, as he puts it in his essay tellingly entitled “London,” was a non-British “London-lover” who became an adoptive son of England and used London as the setting of several of his works. My aim with this paper is to redraw his portrait of the British metropolis based on such relevant texts as the afore-mentioned “London,” *The Princess Casamassima*, *The Awkward Age*, *The Tragic Muse*, *The Golden Bowl*, *The Wings of the Dove*, “*The Siege of London*,” and “*A London Life*,” amongst others.

One interesting aspect of this endeavor would be to get a glimpse at the various roles London plays throughout James’s artistic career. To give an example, during his so-called middle years James set out, in the manner of George Eliot and Honoré de Balzac, to draw a comprehensive picture of (London) society. *The Princess* and *The Awkward Age* are some of his finest attempts at social commentary. In other cases like *The Wings*, London seems at first sight to have only an ancillary function. One soon realizes, however, that it is to be regarded as the embodiment of Europe, the World, Life, Materialism etc. In other words, London continues to play a key role even in James’s major phase, where social realism gives way to the depiction of a more rarified atmosphere, in which

our attention is directed towards the moral renovation of private individuals and the detailed description of place is exchanged for the symbolism of setting.

The paper I propose to bring to this conference, would, in fact, greatly benefit from the most up-to-date findings that I am in hopes of gathering at this year's Henry James conference („Placing Henry James”), which takes place in London and to a great extent focuses on James's relationship to that city—its history and its contemporary artistic scene. (There I will be mainly focusing on James's friend and fellow-artist Hugh Walpole.)

Ágnes Pokol-Hayhurst received a Ph.D. in English-American Literature from ELTE in 2010. Her dissertation was an interdisciplinary analysis of the fictional oeuvre of Henry James, and more specifically an exploration of the concept of reciprocity. Since 2004 she has been teaching English as a second language. In 2006 and 2007, while completing her Ph.D., she conducted a seminar entitled “The Art of George Eliot: Reading Middlemarch.” Recently she has been seeking a position that would enable her to deepen her teaching experience while also permitting her to pursue her current research project dedicated to “eminent but relatively neglected Victorians,” especially Anthony Trollope.

Rednik, Zsuzsanna, Pannon Egyetem, MFTK, Angol-Amerikai Intézet

The Polis as a Pretext: reflections on issues of social status in Webster's *The Duchess of Malfi*

By the first decade of the 17th century London had become the centre of a thriving and internationally renowned theatre business, boasting excellent child and adult companies as well as many outstanding playwrights. Beside courtly audiences, several groups of theatregoers are known to have been well educated and highly demanding in taste. Still, this type of entertainment and the people involved in it were viewed with suspicion by City of London authorities, more often than not physically marginalised and labelled as descendants of ‘common interlude players’. The artistic achievements of public and private playhouses failed to elicit the admiration that theatremakers had increasingly become determined to gain. Webster worked on his tragedies with fastidious care and invariably dedicated them to ‘the learned audience’.

At the heart of *The Duchess of Malfi* lies the controversial issue of a female ruler – a regent, in fact – secretly marrying below her rank; the young husband is notably ‘not well borne but very well brought up’. One source of the plot is the account of events in Amalfi some hundred years earlier but there are significant similarities between Webster's *Duchess* and his contemporary, the Lady Arbella Stuart, who also married in secret and a gentleman of lower social rank. To the groom, aspiring Oxford scholar William Seymour the situation was less than extraordinary: his grandparents had also been married clandestinely fifty years before.

In my paper I wish to put forward an analogical reading of *The Duchess of Malfi* against the background of early 17th century London theatre life and the problematics of the educated playwright's social status.

Zsuzsanna Rednik is a lecturer of the University of Pannonia English and American Studies Institute. Her research area is non-Shakespearean Jacobean tragedies, with special attention to issues of staging.

Sedlmayr, Judit, PhD hallgató, ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskola

Az ideális ipari város egy angol és egy olasz világörökségi város példája kapcsán, New Lanark és Crespi d'Adda.

Dickens idején Londonban élni és az iparban dolgozni nem volt ideálisnak tekinthető állapot. Robert Owen gondolatainak XIX. század eleji megvalósítói ezen próbáltak javítani New Lanarkban csakúgy, mint a Milánó melletti Crespi d'Adda esetében. Érdekes, és a mai várost kutatóknak is tanulságos lehet összehasonlítani, miért is tartjuk ezeket a Dickens korabeli ipari városokat

világörökségnek, mi az, amit sikerült megoldaniuk az akkori londoni ipari területek gondjaiból és melyek azok az ipari területek ma Londonban, amelyekre mintaként tekinthetünk? Ezekre a kérdésekre keresném a választ előadásomban.

Sedlmayr Judit építész-művészettörténész-jogászként az ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskola abszolutóriumot szerzett (adminisztrációja folyamatban) hallgatója, doktori dolgozata témája az olasz világörökségi városok, különös tekintettel az ipari városokra. Jelenleg ügyvédként dolgozik

Slamáné Börcsök Gizella, PhD hallgató, ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskola

Skót és angol Európai Kulturális Fővárosok a XX. és a XXI. századból.

Slamáné Börcsök Gizella az olasz Európai Kulturális Fővárosokat, (EKF) főként Bolognát és Genovát kutatja abszolutóriumot szerzett phd hallgatóként. (Jelenleg is olaszországi EKF pályázati anyagokkal ismerkedik a különböző olasz helyszíneken.) Az Egyesült Királyság városai közül 1990-ben Glasgow, 2008-ban pedig Liverpool mutatkoztak be európai kulturális fővárosként. Érdekes lehet, hogy az 1985-ben indult kezdeményezés kapcsán hogyan változott a kulturális városlélektudomány 1990 és 2008 között, mit tartottak fontosnak, mit mutattak be magukról és tágabb környezetükről az egyenként egy-egy évig tartó programsorozatban Glasgowban és Liverpoolban.

Slamáné Börcsök Gizella előadó építészmérnök-városgazdász (utóbbi a BME és egy francia-Corvinus egyetemi külön diplomákkal) 6 nyelven beszél és ír (munkanyelve az uniós programokkal kapcsolatos munkájában az angol). A kultúrához kötődésének külön érdekessége, hogy végzett építészmérnökként kitüntetéssel diplomázott előbbieken kívül Brüsszelben az Akadémia Opera Szakán. Jelenleg a VÁTI határokon átnyúló uniós projektjeinek senior maganere.

Szabó F., Andrea, PhD, Pannon Egyetem, MFTK, Angol-Amerikai Intézet

Feminizált terek: Városkép a posztfeminista népszerű irodalomban

Noha a gender- és kultúrakritikusok körében a posztfeminista jelző gyakran igen eltérő jelentéseket ölt, hiszen egyaránt megjelenik az újszerű genderszerepekkel való kísérletezések és a neo-konzervatív genderszemléletű kulturális produktumok leírására, kutatásomban azt feltételezem, hogy a terminus, értelmezésbeli volatilitásával együtt is, különösen produktív a gender és a tér viszonyának leírására a lokális kultúrákon átívelő, globalizált népszerű irodalom olvasásakor.

Ann Douglas kultúra-feminizáció, Terry Eagleton diszkurzus-feminizáció és Terry Castle-nak az emberi természet XVIII. században lezajló feminizációjára vonatkozó téziseire, valamint Diane Long Hoeveler gender-professionalizációs elméletére támaszkodva olvasom napjaink népszerű posztfeminista kulturális ikonjait, a *Szex és New York*, a *Született feleségek*, és *A Főnök* című televíziós sorozatokat, valamint Elizabeth Gilbert *Évek, imák, szerelmek* és Helen Fielding *Bridget Jones naplója* c. bestseller regényeket és azok filmes adaptációit. Fókuszom középpontjában a nagyvárosi terek és a főhősnők viszonya áll. Azt állítom, hogy ezen művek továbbfűzik azt a gender-specifikus fantáziát, amit a női írók a XVIII. és XIX. században körülhatároltak azzal, hogy a kultúra és a biztonság fogalmának összekapcsolódását a zárt terekből a nagyvárosi terekre is kiterjesztik.

Szabó F. Andrea a Pannon Egyetem Angol-Amerikai Intézetének egyetemi adjunktusa. Tanulmányait a Kossuth Lajos Tudományegyetemen, a Central European University-n, Tulane University-n, a Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen és a Debreceni Egyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájában végezte. Disszertációját Alice Munro elbeszéléseinek neogótikus olvasatából írta. Tudományos érdeklődése középpontjában az irodalom és gender, valamint az irodalmi gótika, elsősorban a női gótika áll.

Szabó Zsófia, PhD student, American Studies Doctoral Program, ELTE

Dystopian urban communities in Octavia Butler's science-fiction novels

Octavia Butler's *Parable* novels—*Parable of the Sower* and its sequel, *Parable of the Talents*—are one of the most celebrated science-fiction series written by an African-American author. Both books address issues—race, gender, and religion—that have always been crucial in connection with African-American feminist writing, but the significance of Butler's stories can be found in the fact that she discusses these subject matters within the framework of dystopian gated communities.

The date is 2024 and Lauren Olamina lives in a protected settlement 20 miles from Los Angeles. The city (as well as the country) has radically changed since the collapse of the federal government decades ago due to poverty and environmental degradation. The members of Lauren's community try to keep their settlement from erupting into anarchy along with the rest of their neighborhood. But when the inevitable happens and Robledo is attacked and destroyed, Lauren and her companions flee north and try to survive in a country that has completely fallen apart. The rest of the novel is a detailed description and analysis of an American landscape that has lapsed into anarchy, as well as a depiction of the possibilities of makeshift communities trying to survive amongst the chaos. Lauren and her friends attempt to follow Lauren's vision in order to rebuild the city of Robledo they had left behind and by the end of *Parable of the Sower* they manage to establish a new rural community, Acorn. The second book in the series, *Parable of the Talents*, illustrates the destruction of Acorn through the eyes of Lauren's daughter, Larkin. The thriving new settlement that Lauren had built is endangered by religious fundamentalists who dominate American politics and society in the 2030s. The book depicts Lauren and Larkin's struggle to save their community.

Both novels are unique in the sense that Butler not only highlights the inner workings of a community which tries to survive against all odds, but she also illustrates a parable of modern society within these settlements, where issues such as race, gender and religion receive a new meaning within the structure of a dystopian United States. Butler's novels have received several awards in recognition of her characterization of female protagonists, who are pivotal members of their new communities, who are capable leaders in a world that degrades the notion of equality—religious, gender, and racial—, and who are pioneers among their peers when it comes to religious, social, and political leadership.

Zsófia Szabó graduated from Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary in 2010 with a dual degree: MA in English Studies and MA in German Studies. She is a third year PhD student at ELTE (American Studies Doctoral Program), where her research focuses on African-American female preachers and their writings; both autobiographical/non-fiction (Baptist and Methodist public figures in the 19th century) and fiction (religious leaders in science-fiction novels).

Szczepaniak, Agnieszka, PhD, Poznań/Wrocław, Poland

Urban gestures or selected nonverbal communication acts of citizens. A comparative Polish, Greek and British study

The aim of this paper is to present nonverbal ways of communicating used by the inhabitants of Polish, Greek and British cities. To illustrate some urban acts of communication, different kinds of emblematic gestures have been chosen, such as polite gestures or gestures of good will, rude/offensive gestures, gestures of agreement/acceptance, gestures of disagreement/refusal, and beckoning gestures. Emblems are closely related to culture, are used consciously and intentionally, they belong to the repertoire of nonverbal means of communication of native speakers, and are regarded as complete speech/communication acts. The research material was collected in 27 towns and cities in three countries. A comparative analysis of the emblems has shown the differences and similarities between the gestures (and cultures they belong to), as well as highlighted the importance of cultural gestures used in everyday communication acts that can be observed in European cities.

Agnieszka Szczepaniak studied at Adam Mickiewicz University in Poznań and Wrocław University, Poland, also at the National and Kapodistrian University of Athens and Aristotle University of

Thessaloniki, Greece. In 2005 she received her Master's degree in Ethnolinguistics from Adam Mickiewicz University, and in 2011 a PhD in Linguistics from Wrocław University. She specialises in nonverbal, intercultural and cross-cultural communication, but is also interested in the culture of language, ethnology and cultural anthropology, sociolinguistics, psycholinguistics, and some aspects of psychology. Her research mainly focuses on various language-culture issues, from etymology and comparative linguistics to emblematic gestures. She speaks English and Modern Greek, communicates in German, Italian and Russian.

Szigethy Rebeka Sára, független kutató, Budapest

„És Építész, amely Tudomány:” William Blake terei

*And Architecture which is Science: are the Four Faces of Man.
Not so in Time & Space: there Three are shut out, and only
Science remains thro Mercy: & by means of Science, the Three
Become apparent in time & space, in the Three Professions... (Milton 1.56-59)*

William Blake gyakran és markánsan foglal állást az építészettel kapcsolatban: Istenkereső látomásaiban az építész, ha Tudomány, alsóbbrendű, mint más művészetek. A matematikai számítások, mérések nyomán kialakuló műalkotás, az épület távol esik az ihletett teremtéstől, a káoszból rendet, homogén téregészből véges falakat lerekesztő tevékenység kifejezetten negatív színezetet kap. Dolgozatomban azokat a képzőművészeti nyomokat keresem Blake nyomatain és festményein, ahol a kint és bent, a belső terek és a kültéri végtelenek szimbolikus jelentést kapnak, valamint, hogy az ember, mint a teremtés „felépítménye”, hogyan jelenik meg Blake tereiben.

Szigethy Rebeka Sára 2003-ban végzett az SZTE-BMI-n, majd 2011-ben a KRE-BTK magyar szakán, szakdolgozati témája William Blake Nebuchadnezzar nyomata és a fenséges esztétikája volt. 2011-ben publikálta újabb művészettörténeti témájú dolgozatát a II. DOSZ-TTO konferencián Blake Laocöonjáról és Lilithről. Művészettörténeti és irodalomelméleti témában többször publikált az egyetemi évek alatt, kritikáit és verseit is közölte a *The MUSE*, a *Culticon* és az *Újnautilus* folyóirat. Jelenleg képgrafikát tanul az Óbudai Képzőművészeti Szakképző Iskolában.

Szokonya, István, PhD hallgató, American Studies, ELTE

Tanner Returned – Cities of Flannery O'Connor's “Judgement Day”

The conference paper addresses the cities depicted in Flannery O'Connor's short story “Judgement Day.” Most of the author's works take place below the Mason-Dixon Line; however, this one sets partly in New York City, which is “no place for a sane man,” and through interlocking flashbacks in the tiny city of Corinth, Georgia. Furthermore, there is one more dwelling described in this short story: the own little city of the relocated main character and his friend, to which several allusions are made throughout the short story. The paper wants to find answer to the question if these cities indeed serve as homes for the characters.

The first sentence of “Judgement Day” begins with the name of the main character, Tanner, and the last clause of the short story ends with “returned.” In my paper I pay special attention to the epitome which is gained by putting the first and the last words together. Furthermore, considering that Southern fiction is literature with place, the New York setting of the short story will also be examined and analyzed in the conference paper.

István Szokonya received his double MA degrees in English Language and Literature and Communication Studies from Károli Gáspár University of the Hungarian Reformed Church, Budapest. Currently, he is pursuing a PhD degree in American Studies at ELTE, researching the culture and literature of the American South.

Tazalika M. te Reh, PhD student, Dortmund University

Between architectural history, space and race – Black geographies in American metropolises

Architecture is more than finding solutions for technical and practical problems. It is a form of cultural representation. Its history taught at the Western worlds' academia is based on a Eurocentric perspective of cultural production. Moreover, the architectural field still is a bastion dominated by the White male architect. The non-White, or more specific, Black subject as a creative agent of history, has been erased from the architectural discourse.

My thesis is about architectural history, space and race. These three key concepts have been intermingling since the Age of the Enlightenment. Research on their ongoing relationship, however, has started only at the turn of the 21st century. It is my objective to criticize the limited perspective of the Western architectural canon, to suggest an extended way of reading architecture and to encourage on becoming a critical subject within the architectural field. By talking about built works like the 'African Burial Ground National Monument', New York (2009), I will look at a 'Black discourse' within the Western 'architectural discourse', thus, architectural productions addressing the African American experience and being of Black authorship.

In highlighting Black architectural agency in American metropolises, "the city" becomes the litmus paper of cultural representation. Operating interdisciplinary between architecture and cultural studies this work is fueled by the motivation of "taking the world's postcolonial nature seriously." (María do Mar Castro Varela and Nikita Dhawan, *Postkoloniale Theorie. Eine kritische Einführung*, ed. Rainer Winter, vol. 12, Cultural Studies (Bielefeld: transcript Verlag, 2005). [Own translation]).

Tazalika M. te Reh is a trained architect with an American and German background. Her research interests include Architecture, African American Studies, Postcolonial Studies, Urban Studies and Architecture Education. Her work experience incorporates architectural practice and work as a curator for the art foundation Stiftung DKM in Duisburg (2004 – 2011), where she was also responsible for public relations in the new Museum DKM. As a graduate student of Architecture and Architecture Media Management, Tazalika M. te Reh gave architecture classes to high-school students at Gymnasium Meerbusch, Germany (2004 –2006). She holds degrees from universities in Cologne and Bochum and the art academy in Düsseldorf. In 1997, she received a DAAD grant for a work stay in Boston/Cambridge, Massachusetts, at Moshe Safdie & Ass. Working on her doctoral thesis on architectural history, space and race, Tazalika M. te Reh currently holds a scholarship in the research program "Urban Transformations in the U.S.A." at TU Dortmund's faculty of Cultural Studies.

Tózsá-Rigó Attila, PhD, Miskolci Egyetem BTK, Történettudomány Intézet

A városi közösség „önolvasata”. Reprezentáció és közösségtudat a városnak tett adományok tükrében (16. századi végrendeleti anyag információi alapján)

A város közösségét sok tekintetben a polgári családdal analóg jelenségként értelmezhetjük. Mindkét közeg szereplői egy többé-kevésbé szigorúan meghatározott viszonyrendszerben élték életüket, amelyben mindenkinek, vagy minden csoportnak megvolt a – jogok és kötelezettségek által – pontosan megszabott mozgástere. Amint a családfőnek lehetősége volt arra, hogy a nem megfelelően viselkedő családtagot kitagadja és ezzel az örökségből kizárja, úgy a város vezetősége is dönthetett úgy, hogy a polgárjog elnyerésekor lefektetett kötelezettségek, és/vagy jogok ellen vétő személytől megvonja a polgárjogot, azaz kizárja őt a közösségből. A polgári létmód alatt tehát nem egyszerűen csak egy jogi, vagy politikai fogalmat kell értenünk, hanem sokkal inkább az élet majd' minden területére kiterjedő morális igények komplex rendszerét, amely az egyes polgártól a közösség által respektált, vagy inkább megkövetelt életvezetést várt el.

A fentiek fényében érdemes részletesen megvizsgálnunk a város javára tett rendelkezéseket. A felső- és a középréteg reprezentációs igénye mellett ezekből a rendelkezésekből részben képet kapunk az egyes polgároknak a város közösségével fenntartott kapcsolatáról. Az idevonatkozó információk a kegyes adományok vizsgálatához hasonló rendszerben elemezhetők. A városnak tett rendelkezéseket is – mint a közösségért tett jótékonyági cselekedeteket – a kegyes adományok egy speciális fajtájaként értelmezhetjük. A város javára tett rendelkezések kiváló betekintést nyújtanak a polgároknak a

közösségről alkotott képébe. Az 1529–1557 között született második pozsonyi Végrendeleti Könyvben összesen 97 ilyen testamentum szerepel, azaz az összes végrendelező mintegy 1/4-e tartotta szükségesnek a város közösségét valamilyen juttatásban részesíteni. Az elemzés alapjául a 97 testáló 122 rendelkezése szolgál. Az elemzés szempontjai: a város javára rendelkező polgárok nem, családi állapot, foglalkozási ág, vagyoni helyzet és politikai szerepvállalás szerinti megoszlása.

Tózsza-Rigó Attila kutatási területei: Kora újkori gazdaság-, társadalom- és mentalitástörténet. Kiemelt kutatási terület: késő középkori és kora újkori várostörténet. Disszertációjának címe: 'Divites et Potentes'. Városi elit a 16. századi Pozsonyban, az 1529-1557 közötti végrendeletek tükrében. Tanulmányútjai, kutatói ösztöndíjai során kutatott Ausztriában, Németországban, Szlovákiában, Olaszországban, és Romániában.

Urbán, Bálint, PhD hallgató, ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola, Portugál Irodalmak Doktori Program

A homoszexualitás heterotópiái az *Emlékiratok könyvének Kelet-Berlinjében*

Nádas Péter „démonikus regényének” harmadik, központi cselekményszála a névtelen narrátor és német barátjának, Melchiornak homoszexuális kapcsolatát tematizálja. A tragikus sorsú férfiszerelem helyszíne és háttere a 70-es évek Kelet-Berlinje, a megosztott város, amely magában hordozza a kontinens kettészakítottságának képzetét, mindezek mellett az elnyomás, a diktatúra és a rettegés helye, a kelet-európaiság keserű történelmi tapasztalatának autentikus locusa. Előadásomban azt vizsgálom meg hogyan viszonyul egymáshoz a két férfi homoszexuális kapcsolata és a városi tér, milyen viszonyrendszer tételezhető fel a hatalom tere és a nem heteronormatív vágy között. Michel Foucault heterotópia-fogalma és Aaron Betsky queer-tér elmélete alapján járom körbe a városi tér és a homoszexualitás problematikáját, amely egy tágabb kontextusban értelmezve a kelet-európaiság tapasztalatát metaforizálja a regény horizontján.

Urbán Bálint 2009-ben végzett az ELTE BTK esztétika és portugál szakjain. 2009 őszétől az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola, Portugál Nyelvű Irodalmak Programjának hallgatója. A 2010-2011-es évet a portugál Gulbenkian alapítvány kutatói ösztöndíjával Lisszabonban töltötte. Doktorandusz hallgatóként a Portugál Szakon rendszeresen órákat is ad mind a BA, mind az MA hallgatóknak. Cikkei, írásai, publikációi 2007 óta jelennek meg itthoni és külföldi (elsősorban portugál) folyóiratokban, kiadványokban (*Nagyvilág*, *Debreceni Disputa*, *Prae*, etc.). Több nemzetközi és magyarországi konferencián is résztvett előadóként (*Europe of Nations – Myths of Origin: Modern and Postmodern Discourses, Trauma: Theory and Practice*, etc.).

Ureczky, Eszter, University of Debrecen

Measuring Filth: the Sanitary and Sexual Politics of Victorian London in Matthew Kneale's *Sweet Thames* and Clare Clark's *The Great Stink*

Matthew Kneale's *Sweet Thames* (1992) and Clare Clark's *The Great Stink* (2005) narrate the “filthy underbelly” of Victorian London, where the discourses of sexual and sanitary politics are written onto an underground and unmentionable domain of metropolitan city space: the sewage system. Set in 1849 and 1855, during the period of devastating cholera epidemics, the novels subvert the explicit Victorian ideologies of utilitarianism and decency, supporting Athena Vrettos' argument that contagion can be interpreted as a “master narrative of Victorian culture.” The presentation engages with questions of cultural and epidemiological contagion, that is, the interrelation of the hidden cityscape of London's sewage system and the symbolic layers of the cultural othering of filth in the stories. Relying upon Julia Kristeva's psychoanalytic notion of the abject and Mary Douglas' anthropological approach to liminality, transgression and filth, the paper examines the representations of uncontrollable waste material and unwanted cultural residues of the (social) body. Besides their shared subterranean settings, both novels have a rational-minded engineer protagonist and evolve around a personal and professional quest plot: the disappearance of an incestuously abused hysterical

wife in *Sweet Thames* and a criminal blame, a murder mystery in *The Great Stink*. This narrative doubling offers a parallel between the technological challenge of purging the contagious sewage system and the crisis of repressive Victorian morality; since, as Peter Baldwin points out, “in the secularized, nineteenth-century version of providential vision ‘filth’ substitutes for ‘sin’ and ‘sewerage’ replaces ‘atonement.’” Thus, the underground urban space of the sewage system appears in the texts as a projection of urban and domestic filth of various kinds, where cleanliness is not necessarily godliness.

Várhalmi, Zsuzsa, PhD hallgató, Debreceni Egyetem, Irodalomtudományok Doktori Iskola

Kilátás egy padlásszobából – Balzac Párizsa

Ahogy Dickens London, úgy kortársa, Balzac a francia nagyváros egyik legjelentősebb megrajzolója. Bár a francia regényíró műveiből szinte Franciaország teljes térképe elének tárul, az *Emberi színjáték* elbeszéléseinek helyszínei közül Párizs az, amely sokszínűségével, élettelségével és szövevényességével már-már önálló alakká lényegül át. Mitikus hely a XIX. század első felének Párizsa, mely a Balzac-szövegek lapjain megelevenedik: harcok, küzdelmek és sötét titkok színhelye. Valódi kozmopolita tér. A vidéki franciák számára egyértelmű: valódi karriert befutni, igazi életet élni csak a fővárosban lehet, és az sem véletlen, hogy ez a sokarcú Párizs számos külföldinek is otthont nyújt. Otthont vagy csupán az otthon illúzióját. A XIX. század Párizsának Balzac alkotta térképe tökéletesen mutatja be, hogy a térbeli tagozódás milyen szigorú társadalmi korlátokat jelöl. Ebben a látszat iránt oly fogékony városban minden társadalmi rétegnek határozott terület jár: ha ismerjük egy Balzac-hős lakhelyét, birtokában vagyunk lényé legfőbb attribútumainak. A Latin-negyed diákjai előtt például küzdelem árán megkaparintott fényes jövő vagy a társadalmi sikernél magasabb célok érdekében töltött dolgozós hétköznapi állnak: Rastignac a „könnyebb” útra lép, d’Arthezék vagy Bianchon a valódi tartalmat választják a látszat csillogás helyett. Persze az egyén útját a származás is befolyásolja, Rastignac előtt nyitva áll a társadalmi érvényesülés útja, Bianchon számára valóban az orvosi szike jelenthet valódi lehetőséget.

De Párizs lehet csapda is (*Az arany szemű lány*), rejtkehely (*Elveszett illúziók*), a dzsungelnél is vadabb világ (*Langeais hercegnő*) vagy aranykalitka (*Az arany szemű lány*, *Goriot apó*, *Az elhagyott asszony*). Az itt élő Balzac-hősök sorsára rányomja lemoshatatlan bélyegét a város, mely élet és halál színtere. Titkos oázis, feneketlen kút (*Az arany szemű lány*), a korban felfedezett és a festők és írók által elhozott egzotikumot megtestesítő sivatag párja. Ahogy a francia vidéké is. Párizs a XIX. században nyeri el világ város arcát, és Balzac műveiből, melyek nagy egésszé szerkesztésében a Párizs-vidék dichotómia kulcsszerepet játszik, világosan kiolvashatók e folyamat mozgatórugói.

Várhalmi Zsuzsa az Eötvös Loránd Tudományegyetem francia (2004) és magyar (2005) szakán végzett tanulmányok után a Debreceni Egyetem Irodalomtudományok doktori iskolájában szerzett abszolutóriumot 2008-ban. Fél évet töltött Párizsban, majd két évet Lille-ben, ahol az *Emberi és állati természet Balzac műveiben* című disszertációjához végzett kutatásokat.

PANNON Egyetem
TÁMOP-4.1.1.A-10/1/KONV-2010-0006
Komplex hallgatói, intézményi és
munkaerő-piaci szolgáltatásfejlesztés a
Pannon Egyetemen

A konferencia a

„TÁMOP-4.1.1.A-10/1/KONV-2010-0006 Komplex hallgatói, intézményi és munkaerő-piaci szolgáltatásfejlesztés a Pannon Egyetemen”

projekt támogatásával valósult meg.

